

JUST.

- Ajastin (03) 6151 462, ajastin@hameensanomat.fi
- Kulttuuri (03) 6151 461, kulttuuri@hameensanomat.fi
- Sunnuntai (03) 6151 453, sunnuntai@hameensanomat.fi

HÄMEEN SANOMAT

**Satavuotiasta
juhlitaan laulamalla
karaokea**

📍 AJASTIN B12–B13

HÄMEEN SANOMAT B-OSA • TORSTAINA 21. SYYSKUUTA 2017

VILLE-VEIKKO KAAKINEN

Syrjän uusi aikakausi

Lopen Syrjä-seuralla on tehtävä, ja se on elämän tuominen Järventaustan kylässä sijaitsevaan Syrjän-taloon. Yli 200-vuotiaan talon historia vilisee suomalaisen kulttuurin merkkihenkilöitä, mutta viimeiset vuodet se on ollut vähällä käytöllä.

📍 AJASTIN B2–B3

Vielä pystyssä oleva osa Syrjän tilaa on sen päärakennus, joka on rakennettu arviolta 1700-luvulla. Rakennuksen katto uusittiin 1980-luvulla. KUVAT: Ville-Veikko Kaakinen

Syrjän sydän sykkii vielä

- Lopen Järventaustassa sijaitseva Syrjä täyttyi kesällä kulttuurista, historiasta ja ennen kaikkea ihmisistä.
- Vanha talo on kipeästi kunnostuksen tarpeessa, mutta varoja remonttiin ei ole.

Laura Myllykoski
Loppi

Loppijärven rannalla, Kallaksentien mutkassa kohoaa talo, joka on seissyt perustuksillaan todistettavasti jo 1700-luvun lopulla.

Tuolloin talo lohkottiin Jalkusen tilasta Uusitaloksi. Reilut sata vuotta myöhemmin Uusitalo lohkottiin ja syntyi Syrjän tila.

VUONNA 2017 Syrjän tilasta on jäljellä enää yksi aitta ja se tien

mutkan talo eli tilan punertava päärakennus.

Kuluneena kesänä talo on pitkää aikaa täytynyt taas ihmisistä, kun Lopen Syrjä-seura on tuonut taloon kulttuuria ja historiaa.

– Tarkoitus oli saada talo taas käyttöön, ja siinä me onnistuimme, kertoo seuran sihteeri **Pirjo Juhela**.

Kesän aikana Syrjässä kävi yli 700 ihmistä. Määrä ylitti kaikki odotukset.

– Laskin moneen kertaan kävi-

jämää, että voiko se oikeasti olla näin iso, Juhela nauraa.

– Fyysisen Syrjän lisäksi halusimme palauttaa Syrjän paikallisten tietoisuuteen, heidän olohuoneeseen ja tuoda taloon kulttuuria, seuran aktiivi **Markku Siivola** kertoo.

Sekä Siivola että Juhela kertovat yllättyneensä Syrjässä vierailien reaktioista.

– Tämä on vahvistanut yhteisöllisyyden tunnetta kylällä, Siivola kuvailee.

SYRJÄN kesä alkoi **Volter Kilvelä** ja päättyi ohjelmallisiin illallisiin. Siinä välissä talossa ehdittiin pitää niin esitelmiä, lukupiirejä kuin koko perheen historialliset Woikukkafestarit.

Kesän suurin ponnistus oli Suomi 100 -teemaisen käsityönäytelyn järjestäminen. Näyttelyssä Järventaustan ja samalla Suomen naisten historiaa peilattiin eri aikakausien käsitöiden ja niihin liittyvien tarinoiden kautta.

Apuna näyttelyn järjestämises-

sä oli paikallisten naisten pitkäaikainen käsityökerho.

Näyttelyssä vieraat haluttiin saattaa kosketuksiin historian kanssa. Käsitöihin sai koskea, ja tarinat herättivät monissa kävijöissä muistoja. Esimerkiksi aikoinaan maitopusseista tehty punaraitaiset muovimatot olivat tuttuja kaikille.

– Näyttelyn yhteydessä oli kahvitarjoilu, mikä mahdollisti sen, että ihmiset saattoivat jäädä tänne vielä istumaan ja juttelemaan.

Pirjo Juhela ja Markku Siivola eivät halunneet katsoa vanhan, arvokkaan rakennuksen pystyynlahoamista vaan lähtivät Syrjä-seuran puheenjohtajan Erja Noroviidan innostamina mukaan talon toimintaan.

Syrjästä löytyy vielä myös talon vanhaa esineistöä kuten vanha rukki. Pirtissä seisoo myös vanha, kahden istuttava keinutuoli, joka kasattu puunauloin.

Eräätkin naiset istuivat täällä yli kaksi tuntia muistelemassa, Juhela kertoo.

SYRJÄ tunnetaan 1800-luvulla emännöineestä **Maija-Stiinasta**, jonka pukeutumiseen pohjautuu Lopen naisen kansallispuku.

1870-luvulta lähtien Syrjässä viettivät kesiään Godenhjelmit, jotka olivat perustaneet Helsingin ensimmäisen suomenkielisen tyttökoulun ja olivat merkittäviä suomen kielen edistäjiä.

Ida Godenhjelman mukana ti-

”Tänä kesänä Aino Kallas jäi vähiin, joten häneen keskittyviä tapahtumia voisi olla enemmän.”

PIRJO JUHELA
Syrjä-seuran sihteeri

lalle saapui myös hänen sisarentyttäreensä, muuan **Aino Krohn**, joka myöhemmin tuli suomalaisille tutuksi kirjailija **Aino Kallaksena**. Vuosisadan loppuvuosina talossa vilisi muitakin kuuluisia Krohnin sisaruksia.

Enää talo ei ole samassa kukoistuksessa kuin suurina vuosinaan. Markku Siivola kertoo, että talo on pelastettu täydeltä tuholta useampaan otteeseen.

– Ilman aktiivisia ihmisiä tämä paikka olisi jo mädäntynyt, Siivola sanoo.

1980-luvulla Lopen opiston opilaskunta uusi talon vesikaton ja veti taloon sähköt.

Syrjän siirryttyä 1980-luvun lopulla Lopen kunnan omistukseen Syrjä-seuran nykyinen puheenjohtaja **Erja Noroviita** järjesti yhdessä Järventaustan kyläyhdistyksen kanssa talossa joka kesä Runon ja suven päivänä ohjelmaa.

Noroviidan esimerkki sytytti myös muut seuran nykyiset aktiivit.

Juhelan ja Siivolan kesäpaikka sijaitsee Syrjän vieressä.

– Ajattelin, että on se kauheaa, jos vain katsomme vierestä, kun talo lahoaa, Juhela toteaa.

Syrjä-seura perustettiin vuonna 2016 tavoitteenaan pelastaa Syrjä.

ONNISTUNUT kesä ei kuitenkaan vielä ole ratkaissut Syrjän tulevaisuutta.

Talo on perusteellisen remontin tarpeessa. Kuntoarvion mukaan rahaa paikan kunnostami-

nen vaatisi puoli miljoonaa euroa. Suurin akuutti ongelma on talon vajoaminen, joka johtuu alimpien hirsien lahovaurioista.

Tällä hetkellä tahoja, jolta kunnostamiseen tarvittavat rahat löytyisivät, ei ole. Koska Syrjä-seura ei omista taloa, vaan sillä on vain käyttöoikeus Lopen kunnan omistamaan kiinteistöön, ei se voi hakea kunnostuksiin tukea.

Tämä ei kuitenkaan estä alustavien suunnitelmien tekemistä ensi kesälle.

– Tänä kesänä Aino Kallas jäi vähiin, joten häneen keskittyviä tapahtumia voisi olla enemmän. Puhe on ollut myös näyttelystä ja yhteistyöstä jonkun virolaisen tahon kanssa. Virohan täyttää ensi vuonna 100 vuotta, Juhela kertoo.

Aino Kallas oli naimisissa virolaisen **Oskar Kallaksen** kanssa, ja vietti osan elämästään Virossa.

Onnistunut ensimmäinen kesä ei päästä Syrjä-seuraa helpolla.

Woikukkafestareilla lapset pääsivät eläytymään Syrjän historiaan rooliasujen avulla. KUVA: Syrjä-seuran arkisto

– Tässä on tullut vähän rima-kauhu, koska tämä kesä meni niin yli odotusten, Siivola nauraa. **HÄSA**